

Negalia vilkaviškiečiai netrukdo kurti įstabaus grožio dirbinių

TAPATYBĖS | SPAUDA |

Andrius GRYGELAITIS

Jau dabar Vilkaviškio viešojoje bibliotekoje galima apžiūrėti vilkaviškiečio tautodailininko Vidmanto Kojučio darbų parodą „Vaizdais keliauja laikas“.

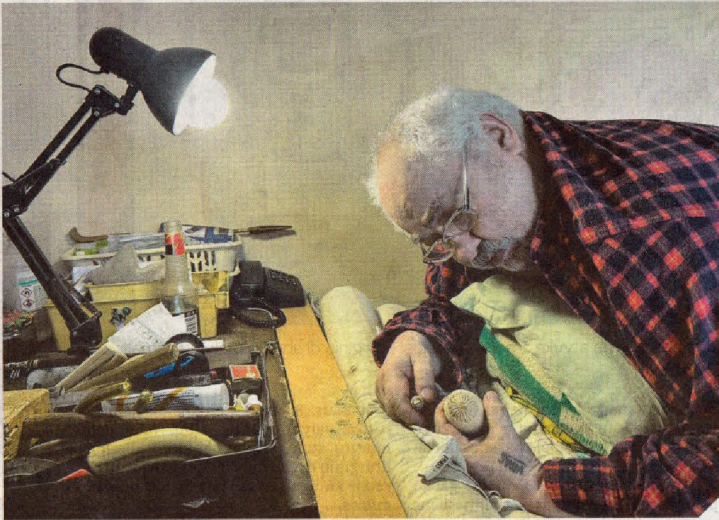
Paskatino gauta trauma

Tie, kurie pažįsta V. Kojučį, žino, koks jis yra geras, šiltas, nuširdus ir be galo kruopštus žmogus. Daugiau nei prieš 30 metų darbe patirta sunki stuburo trauma vyrą visiškai pririnko prie lovos. Atėmęs sveikatą likimas vilkaviškiečiui pamatėjo savotišką gelbėjimosi ratą – drožybą. Kaip prisipažino pats tautodailininkas, jei ne šis užsiėmimas, jo paties greičiausiai šioje žemėje jau nebūtų.

„Tai man padeda užsimiršti, apie nieką kitą negalvoti. Drožiant diena prabėga labai greitai“, – teigė V. Kojučis.

Jaukintis medį menininkas pradėjo maždaug 1991-aisiais. Ką tik galmišką vaikščioti netekusiam vyrui žmona Jolita atnešė medžio pliauską ir paprašė iš jos išdrožti šaukštą. Iki tol nieko bendro su drožyba neturėjusiam Vidmantui ši užduotis pasirodė nelengva, tačiau gana įdomi.

„Tada dar net reikiamų įrankių neturėjau, todėl drožiantį tą šaukštą stipriai susipjauščiau rankas. Vėliau pažįstamas atidavė įrankių komplektą. Taip viskas ir prasidėjo. Ėmiau vis dažniau drožinėti, po truputį tobulėjau. Dabar, kai pasižiūriu į

▲ Kasdien drožybai Vidmantas Kojučis skiria bent po 5–6 valandas.

Autoriaus nuotr.

pirmuosius savo darbus, jie man sukelia šypsena“, – teigė menininkas.

Kviečia į parodą

Šiandien V. Kojučis šaukštų jau nedaro. Dažniausiai jis drožinėja velykinius kiaušinius, jų stovelius, kalėdinius žaisliukus, kryžius, saldaines bei įvairias dėžutes.

Itin dažnai vyrui tenka drožinėti varles, mat šių gyvūnų statulėles kolekcionuoja jo žmona.

Visus savo dirbinius menininkas stengiasi drožti itin tiksliai, leidamas sau pa-

daryti ne didesnę nei pusės milimetro paklaidą.

Tautodailininkas drožinius išpuošia sudėtingiausiais ornamentais, o vėliau ir nulakuoja.

Prieš kurį laiką įkvėptas žmonos menininkas pradėjo drožinėti miniatiūrinius senuosius kaimo žmonių darbo įrankius, rakandus, įvairius buitines elementus. Prieš pradėdamas juos kurti tautodailininkas nė kiek negalvojo apie savo darbų parodą, tačiau šią mintį subrandino pažintis su Suvalkijos (Suduvos) kultūros centre-muzie-

▲ Sudėtingiausias menininko dirbiny – ornamentais išpuoštas sieninis laikrodis.

juje dirbančiu etninės kultūros specialistu Andriumi Milinkevičiumi. Būtent jis atkakliai ėmė raginti Vidmantą parodyti savo darbus plačiajai auditorijai, o galiausiai ir pats ėmė rūpintis parodos sudarymu.

Šiuo metu Vilkaviškio viešojoje bibliotekoje eksponuojamoje V. Kojučio darbų parodoje „Vaizdais keliauja laikas“ galima mintimis nusikelti į praeitį ir išvysti įvairiems lauko darbams reikalingų įrankių, susipažinti su lino keliu, apžiūrėti skalbyklos, senovinės virtuvės, malūno rakandus ir t. t.

Šią parodą pamatyti galima ir virtualioje erdvėje. Kęstučio Inkratos darytas V. Kojučio darbų nuotraukas galima surasti Suvalkijos (Suduvos) kultūros centro-muziejaus internetiniame puslapyje paezeriai.info/virtualios-parodos/.

„Labai norėjau parodyti V. Kojučio darbus visuomenei, atskleisti jo kruopštumą, detalumą ir tą didžiulę meilę savo amatui. Taip pat nesinorėjo, kad jo darbai paskęstų kitų menininkų kontekste“, – per parodos atidarymą kalbėjo A. Milinkevičius.

Etnologas taip sužavėjo V. Kojučio kūryba, kad jis net pasirūpino, jog drožėjo darbai būtų deleguoti į konkursinę liaudies meno parodą „Aukso vainikas“.

„Man jis – tikras įkvėpimo šaltinis. Neįmanoma nesizavėti jo darbais bei vidine stiprybe“, – gražių žodžių tautodailininkui negailėjo A. Milinkevičius.

Panašiai apie Vidmantą per parodos atidarymą kalbėjo ir jo svainė Nijolė Šidlauskienė, išskyrusi neblėstantį menininko optimizmą, jautrumą, kruopštumą ir visišką atsidavimą savo šeimai.

Reikalauja kruopštumo

Šiuo metu Vilkaviškio viešojoje bibliotekoje eksponuojama paroda nėra pirmoji autorinė V. Kojučio darbų paroda. Anksčiau medžio drožėjo darbai keletą kartų buvo demonstruojami Vilkaviškio kultūros centre, taip pat Marijampolėje bei Vilniuje. Tiesa, sostinėje vilkaviškiečio kūriniai buvo eksponuojami kartu su kitų šalies menininkų darbais.

Paprastai medžio drožybai V. Kojučis kasdien skiria bent po 5–6 valandas. Nepaisant to, kad dirbdamas gali gulėti tik ant pilvo, tai netrukdo gaminti nepakartojamo grožio kūrinių.

Dažniausiai jis drožinėja iš alksnio, kartais – iš liepos. Medieną vyrui parūpina Vilkaviškyje gyvenantis sūnus Normantas.

Paprastai V. Kojučis drožinėja tik nedidelius daiktus, kurie reikalauja ypatingo

kruopštumo. Kartais vyras ryžtasi ir didesnės apimties kūriniams. Bene sudėtingiausiu savo darbu tautodailininkas vadina kruopščiai ornamentais išpuoštą sieninį laikrodį. Jį Vidmantas gamino daugiau nei mėnesį.

Šis drožinys taip patiko vienam užsienyje gyvenusiam vyro gimnainiui, kad pastarasis už jį siūlė didžiulius pinigus, tačiau V. Kojučis atsisakė jį parduoti. Visgi vėliau drožėjas savo gimnainiui padarė kitą panašų laikrodį.

Retai parduoda

„Anksčiau žmona nemažai mano gaminių parduodavo mugėse, kai kada klientai jų nupirkdavo ir iš namų. Taip bent kiek padėjau šeimai išgyventi. Nepriklausomybės pradžioje itin paklausūs būdavo kryželiai. Kai kunigai vėl ėmė kalėdoto po namus, niekas tų kryželių neturėdavo. Kažkada nemažai dirbinių pirkto norvegai. Jie net siūlė parūpinti man pritaikytas medžio apdirbimo stakles, kurių vertė buvo berods 15 tūkst. litų, tačiau

reikalavo už jas atidirbti. Aš, aišku, atsisakiau. Gal dar ir šiandien turėčiau vargti už tokią sumą“, – prisiminė V. Kojučis.

Didžiąją dalį savo dirbinių jis padovanoja kitiems. Artimieji su nekantrumu laukia gimtadienių, Kalėdų ar Velykų, nes žino, kad iš Vidmanto gaus kažką unikalaus. Menininkas prisiminė, kaip sykį Anglijoje gyvenančiai pusbrolio dukrai padovanojo išdrožinėtą velykinių margučių rinkinį. Mergaitė šį gaminį vėliau delegavo į vieną konkursinę meno parodą, kurioje laimėjo pirmąją vietą.

„Dabar jau retai ką parduodu. Žmonėms nelabai reikia tokių kūrinių. Kita vertus, jau ir mano tempai ne tokie, kokie būdavo anksčiau. Tarkime, velykinį kiaušinį seniau išdrožinėdavau per dieną, o dabar kartais jau ir dviejų reikia“, – prisipažino vilkaviškiečis.

Tuo metu, kai nedrožinėja, vyras įprastai skaito knygas arba laikraščius, sprendžia kryžiažodžius, žiūri televiziją. Jį ypač domina su politika susijusios temos.

▲ Etnologas Andrius Milinkevičius (dešinėje) iniciatyva surengta V. Kojučio darbų paroda kviečia mintimis nusikelti į kaimo praeitį. Andrius GRYGELAIČIŲ nuotr.